

ବୈଜ୍ଞାନିକ ନାମ : *Helminthosporium oryzae*

ଏହା କ'ଣ କରିଥାଏ

ପତ୍ରଚିତା ରୋଗ ଏକ କବକ ଜନିତ ରୋଗ ଯାହା ଦ୍ଵାରା ପତ୍ର, ପତ୍ରାନ୍ତର, କେଣ୍ଡା, ଫୁଲ ଓ ଶସ୍ୟ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥାଏ ।

ଏହି ରୋଗ ଦ୍ଵାରା ପତ୍ର ଉପରେ ବଡ଼ ଦାଗମାନ ହୋଇ ପତ୍ରକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମାରି ଦେଇଥାଏ । ଶସ୍ୟ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହେଲେ ଅଗାଡ଼ି ହେବା ସହିତ ଶସ୍ୟ ଉପରେ ଦାଗ ହୁଏ ଓ ଏହା ବିବର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥାଏ ।

ଏହା କାହିଁକି ଓ କେଉଁଠି ହୋଇଥାଏ

ଅଧିକ ଆପେକ୍ଷିକ ଆର୍ଦ୍ରତା (୮୬-୧୦୦%) ଏବଂ ୧୬ ରୁ ୩୬ ଡିଗ୍ରୀ ସେଲ୍‌ସିଅସ୍ ମଧ୍ୟରେ ଉଦ୍ଭିଦ ରହିଲେ ଏହି ରୋଗ ହୋଇଥାଏ । ଏହା ସାଧାରଣ ଭାବେ ଜଳ ପ୍ଲାବିତ ହେଉ ନଥିବା ଜମି, ଖାଦ୍ୟସାର ଅଭାବ ଥିବା ମୃତ୍ତି ଅଥବା ବିଷାକ୍ତ ପଦାର୍ଥ ରହିଥିବା ଜମିରେ ଦେଖାଯାଇଥାଏ ।

ରୋଗ ସଂକ୍ରମଣ ହେବା ପାଇଁ ପତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ୮-୨୪ ଘଣ୍ଟାଯାଏଳ ଓବା ରହିବା ଦରକାର ।

ବିହନରେ ଏହି କବକ ୪ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ ସମୟ ରହିପାରେ ଓ ପବନ ଦ୍ଵାରା ଗୋଟିଏ ଗଛରୁ ଅନ୍ୟ ଗଛକୁ ବ୍ୟାପିଥାଏ । ଜମିରେ ବାଦାମୀ ପତ୍ରଦାଗ ରୋଗ ହେବା ପାଇଁ ପ୍ରମୁଖ ଉତ୍ସମାନ ହେଲା :

- ରୋଗାକ୍ରାନ୍ତ ବିହନ, ଯେଉଁଥିରୁ ରୋଗାକ୍ରାନ୍ତ ତଳି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଏ
- ବାଲୁଙ୍ଗା ଧାନ
- ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିବା ଧାନ ଗଛର ଅବଶିଷ୍ଟାଣ
- ଅନାବନା ଘାସ

ଧାନ ଫସଲର ସମସ୍ତ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଅବସ୍ଥାରେ ପତ୍ରଚିତା ରୋଗ ହୋଇଥାଏ । କିନ୍ତୁ ପିଲ ହେବାଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ପାକଳ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ରୋଗ ସଂକ୍ରମଣ ପାଇଁ ଗୁରୁତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ସମୟ ଅଟେ ।

କିପରି ଚିହ୍ନଟ କରାଯିବ

ଦାଗମାନଙ୍କୁ ତଦାରଖ କରନ୍ତୁ :

ଆକ୍ରାନ୍ତ ତଳିରେ କ୍ଷୁଦ୍ର, ଗୋଲାକାର, ହଳଦିଆ ବାଦାମୀ ବା ବାଦାମୀ ରଙ୍ଗର ଦାଗମାନ ଦେଖାଯାଏ । ଏହା କାଣ୍ଡ ତାରିପାଖକୁ ଆକ୍ରାନ୍ତ କରିବା ଯୋଗୁଁ ପ୍ରାଥମିକ ଓ ଦ୍ଵିତୀୟକ ପତ୍ର ହେବାରେ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ ।

ପିଲ ଅବସ୍ଥାରୁ ପତ୍ର ଉପରେ କ୍ଷତ ଦାଗ ଦେଖାଯାଇଥାଏ । ପ୍ରାଥମିକ ଅବସ୍ଥାରେ ଏସବୁ ଦାଗ କ୍ଷୁଦ୍ର, ଗୋଲାକାର ଏବଂ ଗାଡ଼ ବାଦାମୀରୁ ପାଟଳ ବାଦାମୀ ରଙ୍ଗର ହୋଇଥାଏ ।

ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିକଶିତ ଦାଗଗୁଡ଼ିକ ଗୋଲାକାରରୁ ଅଣୁକୃତି ହେବା ସହିତ ଏହାର କେନ୍ଦ୍ରରେ ଲକ୍ଷତ୍ ବାଦାମୀରୁ ଧୂସର ରଙ୍ଗର ଚିହ୍ନ ଥାଏ ।

ଏହା ତାରିପାଖରେ କବକ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ବିଷାକ୍ତ ଥିବା ପଦାର୍ଥ ଯୋଗୁଁ ଲାଲ ବାଦାମୀ ରଙ୍ଗର ରେଖା ରହିଥାଏ ।

ରୋଗ ପ୍ରତି ସମ୍ପ୍ରେଦନଶୀଳ କିସମରେ କ୍ଷତ ଦାଗର ଲମ୍ବ ୫-୧୪ ମି.ମି. ହୋଇଥାଏ ଓ ଏଥିଯୋଗୁଁ ପତ୍ର ଝାଡ଼ିଲି ଯାଏ । ରୋଗ ପ୍ରତିରୋଧି କ୍ଷମତା ଥିବା କିସମରେ ଛୁମୁକ ଆକାର ବାଦାମୀ ଦାଗ ହୋଇଥାଏ ।

ପତ୍ର ପରି ପତ୍ରାନ୍ତରେ ମଧ୍ୟ ଦାଗ ଦେଖାଯାଇଥାଏ । ଆକ୍ରାନ୍ତ ଚଷ୍ମ ଓ କେଣ୍ଡାରେ ଗାଡ଼ ବାଦାମୀରୁ କଳା ରଙ୍ଗର ଅଣୁକୃତି ଦାଗ ଦେଖାଯାଏ ବା ସମଗ୍ର କେଣ୍ଡା ବିବର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଯାଏ ।

ଗଛର ଫୁଲ ମଧ୍ୟ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ଏହାଦ୍ଵାରା ଦାନା ଭଲ ପୂରଣ ହୁଏ ନାହିଁ ବା ଅଗାଡ଼ି ହୋଇଯାଏ; ଫଳରେ ଶସ୍ୟର ମାନ ହ୍ରାସ ପାଏ । ରୋଗ ସୃଷ୍ଟିକାରୀ କବକ ଶସ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କରିବା ଯୋଗୁଁ ତାଉଳରେ ଦାଗ ହୁଏ ବା ଏହା ବିବର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଯାଏ ।

କେତେକ ଧାନ କିସମରେ ପତ୍ରଚିତା ରୋଗ ଦ୍ଵାରା ହୋଇଥିବା ଦାଗ ଓ ମହିଷା ରୋଗ ଦ୍ଵାରା ହୋଇଥିବା ଦାଗ ଏକାପରି ଦେଖାଯାଏ । ଦାଗଗୁଡ଼ିକ ଗୋଲାକାର, ବାଦାମୀ ରଙ୍ଗର ହୋଇ କେନ୍ଦ୍ରରେ ଧୂସର ଦାଗ ଥିବା ଓ ଏହା ତାରି ପାଖରେ ଲାଲ ରଙ୍ଗର ଗାର ରହିଥିଲେ ଫସଲରେ ପତ୍ରଚିତା ରୋଗ ହୋଇଛି ବୋଲି ଜଣାଯିବ ।

କିପରି ପରିଚାଳନା କରାଯିବ

ପତ୍ରଚିତା ରୋଗ ପରିଚାଳନାର ପ୍ରଥମ ପଦକ୍ଷେପ ହେଉଛି ମାଟିର ଉର୍ବରତା ବୃଦ୍ଧି କରିବା । ଏଥିପାଇଁ :

- ନିୟମିତ ଭାବେ ମାଟିର ଖାଦ୍ୟସାର ତଦାରଖ କରନ୍ତୁ ।
- ଅନୁମୋଦିତ ପରିମାଣର ସାର ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତୁ ।
- ସିଲିକନ ଅଭାବ ଥିବା ଜମିରେ ବୃଦ୍ଧିବା ପୂର୍ବରୁ କାଲସିଅମ୍ ସିଲିକେଟ୍ ପ୍ଲାନ ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତୁ ।

ସାର ପ୍ରୟୋଗ ପାଇଁ ଅଧିକ ଖର୍ଚ୍ଚ ହେବାକୁ ପଡ଼େ ଓ ଏଥିରୁ ସୁଫଳ ପାଇବା ନିମନ୍ତେ ଅନେକ ଫସଲ ଋତୁ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । କମ୍ ବ୍ୟୟରେ କରାଯାଉଥିବା ପରିଚାଳନା ପଦ୍ଧତି ହେଲା :

- ରୋଗ ପ୍ରତିରୋଧି କ୍ଷମତା ଥିବା ବିହନ କିସମ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତୁ ।
- ଉପଲବ୍ଧ ଥିବା ବିହନ ବିଷୟରେ ବିଶଦ ଭାବେ ଜାଣିବା ପାଇଁ ନିକଟସ୍ଥ କୃଷି ଅଧିକାରୀଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗାଯୋଗ କରନ୍ତୁ ।
- ପ୍ରତି ଲିଟର ପାଣି ସହିତ କବକନାଶକ ଔଷଧ ଯଥା ୩ ଗ୍ରାମ ପ୍ରୋପିନେବ ୭୦% ସେଚିଟ ଗୁଣ୍ଡ ବା ୧.୫ ଗ୍ରାମ କାର୍ବେଣ୍ଡାଜିମ ୧୨% + ମାଙ୍ଗୋଜେବ ୬୩% ସେଚିଟ ଗୁଣ୍ଡ ମିଶାଇ ସ୍ତେ କରନ୍ତୁ ।
- ତଳି ଅବସ୍ଥାରେ ପ୍ରାଥମିକ ସଂକ୍ରମଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ପାଇଁ ବୃଦ୍ଧିବା ପୂର୍ବରୁ ବିହନକୁ ଉଷୁମ ପାଣିରେ (୫୩-୫୪° ସେଲ୍‌ସିଅସ୍) ୩୦ ମିନିଟ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୁଡ଼ାନ୍ତୁ । ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରୁ ଅଧିକ ସୁଫଳ ପାଇବା ନିମନ୍ତେ ଏହା ପୂର୍ବରୁ ବିହନକୁ ୮ ଘଂଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଥଣ୍ଡା ପାଣିରେ ଭିଜାନ୍ତୁ ।

ପତ୍ର ଉପରେ ଅଣୁକୃତି ଦାଗ

ପତ୍ରଚିତା ରୋଗାକ୍ରାନ୍ତ ପତ୍ର

ସ୍ଥାନୀୟ ଭାଷାରେ

ଓଡ଼ିଶାରେ ଧାନ ଆଧାରିତ ଫସଲ ପଦ୍ଧତିର ଉତ୍ପାଦିକତା ବୃଦ୍ଧି ଏବଂ କୃଷକଙ୍କ ଆୟ ବୃଦ୍ଧି

Website: www.rkbodisha.in, Email: contact@rkbodisha.in

